

Viima

Varga Izabella

A drámaóra Seitta Parkola Vihar című ifjúsági regénye nyomán készült – szabadon kezelve az irodalmi anyagot.

Csoport: A drámaóra 6. osztályosoknak íródott, kötelező olvasmányuk, Seitta Parkola *Vihar* című ifjúsági regénye. Maga a játék nem igényel különösebb drámajátékos előképzettséget, de szükséges, hogy a gyerekek önálló munkára és együttműködésre egyaránt képesek legyenek. 20 fő körüli létszám lenne optimális a játékhoz (de az sem jelenthet nagy problémát, ha kevesebben vagy többen vagyunk).

Tér: osztályterem

Idő: két tanóra

Eszközök: Csomagolópapír, tollak, filc, ceruzák, papír, sapka, hátizsák, (legalább) egy mobiltelefon a hangaláfestéshez (monoton vonathang, ilyen a fájlmegosztó oldalakról is letölthető – Sounds of train)

Téma: A válás problémaköre egy gyermek szemszögéből. A „feldolgozás” lehetséges eszközeinek, módjainak feltárása.

Cél: A történet szándékosan nincs lezárva, hogy kíváncsiságot keltve ösztönözze a gyerekeket az olvasásra. A drámaóra természetesen ezen apropó nélkül is játszható: a cél ez esetben is a válófélben lévő szülők játszmái közt őrlődő kisfiú cselekedeteinek, motivációinak vizsgálata, megértése, a lehetséges támaszok felkutatása.

Fókusz: Ki és hogyan segíthetne Viimának, hogy ne a menekülést válassza?

Történetváz: Kiderül, hogy a főszereplő kisfiú, Viima apja beleszeretett valakibe. A család szétesőben, borzalmas veszekedések tarkítják mindennapjaikat. De ez családi titok. Erről Viima, a szülők kérésére, senkivel nem beszél. Az iskolában leromlik a teljesítménye, egyre mélyebbre süllyed. Kilátástalannak ítéli helyzetét, és úgy dönt, megszökik otthonról...

Az órát a regény ihlette, de nem egyezik teljes mértékben annak cselekményével. A regény közös feldolgozását megelőző szakaszban lenne leginkább a helyén ez a drámaóra. A játékban való részvételhez nem feltétel a regény ismerete, és nem is kizáró ok...

1. Tanári narráció

Történetünk valahol északon, talán Finnországban játszódik, egy általános iskolában, amely valahol a kikötő és három hatalmas felhőkarcoló közötti negyedben található... Főhősünk, Viima, egy hatodik osztályos fiú, akinek a neve „vihart” jelent. Viima jó tanuló és végtelenül szerény. Magát úgy jellemezné: se nem jó, se nem rossz. Még csak 12 éves, ennek ellenére nemrég megnyerte az évente, hatalmas csinnadrattával megrendezett gördeszka-bajnokságot. Az iskola udvarán a fél város összegyűlt, még Viima nagymamája is ott kucorgott, és lélegzetviesszafojtva nézte unokája életveszélyes trükkjeit. Azután már csak a szünni nem akaró tapsra és az éljenzésre emlékezett, a sok-sok lapogató kézre, és a szurkolólányok boldog visítására... A verseny után riportot készített vele a Suliújság tudósítója...

2. Újságcikk

Viima, szokása szerint, hosszú hajának egyik tincset rágja, miközben a győzelméről faggatom.

– Csak akkor rágom, ha zavarban vagyok... Még sosem adtam interjút...

– Viima, azt mondtad, a te műfajod a „repülés”. Ezt hogy értetted?

– Repülni sokan szeretnének, de nem mindenkinek sikerül. Kellenek hosszú szárnyak. Nekem vannak. Van deszkám...

– Mit csinálsz, ha éppen nem egy deszkán állsz?

– Új helyeket keresek, néha verseket írok... Szeretek egyedül lenni. Talán ezért is jön be ez a sport – csak te magad vagy és a deszka.

– A szüleid mennyire támogatnak abban, hogy gördeszkás legyél?

– Tudják, hogy a deszkás mennyire fontos nekem, de különösebben nem lelkesednek érte. Csak annyit kértek, ne menjen a suli rovására az örökös gyakorlás.

– Ha nem profi gördeszkás leszel, mit csinálnál szívesen?

– Nagyon szeretek rajzolni. Talán grafikus lehetnék?

– Nem félsz a sérülésektől?

– Ha az ember repülni akar, nem szabad félnie, sem a kék-özd foltoktól, sem a törött csontoktól... És én nem félek.

– Mi a legnagyobb álmod?

– Természetesen az, hogy a világ legjobb gördeszkásává váljak, hogy egy olyan városba költözzek, ahol hét... nem, tizenegy domb van, meg deszkázásra alkalmas lépcsők, korlátok...

3. Tanári narráció/kiscsoportos improvizáció

A gördeszka-bajnokságon készült képek még most is kinn vannak a folyosói tablón. Ezeket a képeket a játékban mi magunk alkothatjuk meg. Megkérjük a gyerekeket, hogy 4-5 fős csoportokban alkossanak állóképeket, és készüljenek egy-egy mondattal is:

- Viima a rajongó lányok körében;
- a közönség, köztük a szülők, a nagyi a győzelem pillanatában;
- a menő, nyolcadikos fiúk sárgulnak az irigységtől, szemmel láthatóan rühellik a helyzetet;
- a többi deszkás elismerően gratulál;
- az igazgató átadja az érmet, a tanári kar tapsol.

A kiscsoportok egyenként bemutatják a képeket, a többiek megnézik, elmondják, mit látnak, és kérdezhetnek, ha valami nem érthető vagy vitatott. Amennyiben szükséges, élhetünk a gondolatok kihangsúlyozásával is.

4. Szerep a falon (szokásos alkalmazása): Mi tudunk meg Viimáról? A külső és belső tulajdonságok, valamint a környezeti jellemzők összegyűjtése.

5. Tanári narráció/egész csoportos tablókép/egészcsoportos improvizáció

Viima az utóbbi hetekben nagyon megváltozott. Szünetekben elvonult, legtöbbször egyedül ücsörgött, begyűjtött egy csomó rossz jegyet, ami soha nem volt jellemző rá. És az sem, hogy a szeme olyan piros volt reggelente... Mintha sírt volna. Szótlan volt és rosszkedvű. Majd egy reggel szabályosan sokkolta a többieket azzal, hogy *rasztafrizurával* érkezett.

A tanár megkéri a gyerekeket, hogy az osztálytársakat játsszák. Indítsanak állóképből, mely azt a pillanatot mutatja, amikor döbbenet merednek a *rasztafrizurás* Viimára, majd kiold a kép és elindul az improvizáció!

Viima szerepében a tanár – nem sikerül kiszedni belőle semmi érdemlegeset (minden rendben, hagyjatok békén, nincs jobb dolgok, szálljatok le rólam stb.).

6. Kiscsoportos „ötletbörze”

Miután Viima nem árult el semmit változásának okairól, osztálytársai találgatni kezdtek. Megkérjük a gyerekeket, hogy kiscsoportokban gyűjtsék össze az ötleteiket: szerintük mi állhat a háttérben, mi történhetett Viima életében.

7. Napló

Ha beleolvashattak volna a naplójába, talán időben segíthettek volna... (A naplórészletet a drámatanár olvassa fel.)

Apa azt találta ki, hogy egy hétig anyánál, egy hétig NÁLUK legyek.

*Apa nője gyűlöli a *rasztafrizurát*. Ezt anyja véletlenül tudta meg erre kitalálta, legyen *raszta* a hajam. Végül is... benne voltam...*

Péntek a CSERENAP. Az HOLNAP.

Nem tudom, hogy fogok ezzel a növel kibírni egy hetet...

8. Kiscsoportos játékok

1. csoport/levélírás: Írják meg az osztályfőnök üzenetét, melyben az osztályfőnök tájékoztatja a szülőket Viima mélyrepüléséről!
2. csoport/jelenet: Viimát eltiltja az apja a gördeszkázástól.
3. csoport/versírás: Viima írt egy négysoros verset a tehetetlenségről.
4. csoport/ötletbörze: Viimát gúnyolják az irigyei a suliudivaron a frizurája miatt. Milyen gúnyneveket találhattak ki?
5. csoport/rajz: Viima undok karikatúrát rajzol apja barátnőjéről.

9. Tanár szerepben/gyűlés

A tanár megkéri a gyerekeket, ismét az osztályt játsszák, akik mit sem sejtjenek a Viimával történekről. A tanár érkezik, mint osztályfőnök, ideges, kapkodja a levegőt:

Jó reggelt, jó reggelt... nem kell felállni. Szeretnék nektek felolvasni egy ma reggeli hírt.

„Rejtélyes körülmények között tűnt el A. Viima, a helyi általános iskola hatodikos diákja. Pénteken délután, iskola után ismeretlen helyre távozott. Személyes adatai: 160 cm magas, vékony, sportos testalkatú/különös ismertetőjele: vállig érő barna rastafrizurája van. Utolsó viselt ruházata: sötétkék farmernadrág oldalzsebekkel, fekete póló piros felirattal és fekete „deszkás” Nike tornacipő. A rendőrség kéri, hogy aki a fiút felismeri, vagy tudja, hol van, vagy bármilyen információt tud róla, hívja a 112-es telefonszámot.”

Mit tehetünk, hogyan segítsük a keresését? (Ezen a ponton érdemes egy pillanatra megállítani a játékot, és tisztázni azt, hogy egyikük sem találkozott az osztályból Viimával a hét végén. Nem véletlenül lett nagy csend az osztályban: nem látták a fiút, nincs információjuk róla. És máris folytatható a szerepben végzett munka...)

Várhatóan felmerülnek olyan megoldások is, hogy a Facebook oldalára írjon mindenki üzenetet, hátha olvas-sa! Ebben az esetben találjuk ki ezek közül jó néhányat – annyit, amennyit enged a rendelkezésre álló idő!

10. Interjú

A fiúk az Apa, a lányok az Anya szerepében válaszolnak a riporternek (ezt a tanár játssza):

- Mit érezték, amikor megtudták, hogy a gyerekük eltűnt?
- A gyanú szerint rosszul tanult az utóbbi időben, alátámasztják ezt az információt?
- Szokták büntetni a rossz jegyek miatt? Lehetséges, hogy emiatt csellengett el?
- Haragszanak rá?
- Mit üzenéne nekik?

11. Hangaláfestés, egész csoportos egyeztetés

Próbáljátok meg kitalálni, hol lehet Viima! (Vonat ütemes zaját halljuk. A kérdés természetesen nem a közlekedési eszközre, magára vonatkozik, hanem arra, hogy hová mehet Viima, kihez, milyen céllal stb.)

11. Narráció/kiscsoportos ötletbörze

Viima vonaton ül. Gondolatai csillapíthatatlanul kavarnak a fejében. Egyik pillanatban bátor, és úgy érzi, sosem akar hazamenni, a másik pillanatban legszívesebben visszacsinálna mindent... Közben az ablakot nézi, mintha nem is létezne más. De gyakran semmit nem lát abból, ami kint van. Összemosódik minden.

Írjátok le egy-egy mondatban a gondolatait!

1. csoport: amikor szabadnak érzi magát
2. csoport: amikor úgy érzi, nagy hibát követett el
3. csoport: amikor a szüleire gondol
4. csoport: amikor dühös
5. csoport: amikor osztálytársai Facebook-üzeneteit olvassa (9. pont)

12. Kiscsoportos improvizáció

Talán minden másképp alakult volna, ha szülei nem kérnek tőle teljes titoktartást. Kiket avathatott volna be a gondjaiba? Milyen beszélgetés folyhatott volna közöttük? Ki, hogyan segíthetett volna? Egész csoportos ötletgyűjtés után a gyerekek által javasolt személyekkel (pl. nagy, osztályfőnök, sorstárs az osztályból, iskola-pszichológus) beszélgessenek kiscsoportban, majd a legfontosabb mondatokról, gondolatokról összegezve számoljanak be.

13. Szakértői játék/kiscsoportos állókép

Nem tudom, tudjátok-e mi az az EPOSZ?¹ Az Emberi Panaszokat Orvosló Szolgálat rövidítése. Mágikus hatalommal bír e hivatal, s bár szinte minden hozzájuk tartozik, hatáskörük néhány dologban korlátozott. Viima esetében egyetlen dolgon nem tudnának változtatni: apját és anyját ők sem képesek újra összeboronálni. Minden más megoldást viszont könnyűszerrel tető alá hoznak. Milyen ötleteik lehetnének Viima helyzetének orvoslására a mágus-szakembereknek?

Jelenítsék meg állóképekben a megoldásaikat! Egyenként megnézzük és elemezzük.

¹ Kerekasztal Színházi Nevelési Központ, DPM 2007/1. szám, 50. old. EPOSZ, játszószínházi foglalkozássorozat.

14. A pillanat megjelölése

A gyerekeket megkérjük, párokban beszéljék meg, melyik volt a legfontosabb, legizgalmasabb, legerősebb pillanat számukra a mai játékban. Jelenítsék meg állóképben! Nézzük egyenként végig a képeket, beszéljük meg!

15. Megbeszélés/a játék lezárása

Ha jól sikerült az óra levezetése, akkor az a legfontosabb kérdéseket tisztázza: az átélést és az értelmezést egyaránt lehetővé teszi. Amennyiben sok nyitott kérdés maradt, például erősen megoszlanak a vélemények – és újabb drámaformákra már nincs idő –, akkor egy esetleges későbbi drámapunka irányainak feltérképezésére jó lehet ez a záró csoportos megbeszélés.

(Mi) mindent a zené(lés)ért?

Szabadi Zsuzsa

Tanulási terület: áldozatvállalás, vezetői szerep, kommunikáció

Csoport: 9-10. évfolyamos, drámában valamennyire jártas csoportnak készült a tervezet. Az optimális létszám 15-20 fő körüli.

Fókusz: Mit tehet egy közösség egy zsarnoki vezetővel szemben, akinek ki vannak szolgáltatva?

Tanári narráció + zene

A mai történetünk egy magyar kisvárosban, Zircen játszódik.

Ha a drámaórát megvalósító csoport éppen Zircen vagy annak környékén él, akkor válasszunk más települést helyszínnek!

A városnak van egy kamarazenekara, ennek a tagjait játsszuk a mai órán. Zirc egy kis város a Balatonfelvidéken, a mi zenekarunk tagjain kívül mások nem igazán foglalkoznak komolyan a zenéléssel. Két éve alakult a zenekar, és eleinte főleg a városi rendezvényeken zenéltek. Tavaly nyár óta viszont a fél ország ismeri a nevüket, mert meghívták őket egy tévéműsorba fellépni, ahol eljátszottak egy számot, ami saját feldolgozásuk volt: Lady Gaga *Bad romance* című számát dolgozták át kamarazenekari változatra, és ez nagy sikert aratott: felkerült a felvétel YouTube-ra, és már több mint hatszázezren látták.

Háttérben zene: <https://www.youtube.com/watch?v=oqVXinx9GKs&list=PLA528F5BF4EB0B195>

(Változó idők: természetesen kicserélhető a későbbiekben az éppen aktuális slágerre, annak zenekari változatára.)

Így a zenekar épp most van befutóban: jelenleg nagyon keményen kell próbálniuk és minden fellépési lehetőséget elfogadniuk, de egyre népszerűbbek, egyre jobb helyekre hívják őket, és nemrég írtak alá egy lemezszerződést is.

A karmesterük szintén Zircről származik, Vámosi Gábornak hívják. Budapesten és Bécsben tanult, és komoly karrier állhat előtte. Nagyon a szívében viseli, hogy a szülővárosában legyen egy profi kamarazenekar, ezért tért vissza. Valamivel idősebb a zenekar tagjainál, 29 éves.

Karakteralkotás, szerepbe lépés

Azt tudjuk a zenekar tagjairól, hogy jelenleg még mindenkinek van valamilyen mellékállása, amit kényszerből és csak a pénzért csinál a zenélés mellett, és már nagyon várja, hogy felhagyhasson vele, hogy a zene elegendő jövedelmet biztosítson a megélhetéshez. De erre még egy picit várni kell.

Ebben a zenekarban négy szekcióban dolgoznak a zenészek: vonósok, fafúvósok, rézfúvósok és ütősök, valamint van egy zongorista (akit a tanár játszik).

1. Hangszer

Mindenki húz magának egy hangszert, amelyen játszik. Szerepel rajta a hangszer neve, képe és a szekció is.

2. Karakterek

- Mi mindennél fontosabb az életében a zenélés?